

ความหลากหลายและการใช้ประโยชน์พืชเมล็ดเปลือยในกลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว Diversity and Utilization of Gymnosperms in the Phu Khieo-Nam Nao Forest Complex

สมราน สุดดี, วรลลต์ แจ่มจำรูญ, ปิยชาติ ไตรสารศรี, ทนงศักดิ์ จงอนุรักษ์, ปรีชา การะเกตุ,
พาโชค พุดจา, ทวีโชค จำรัสฉาย, นันทวรรณ สุบันดี, โสมนัสสา แสงฤทธิ์,
นัยนา เทศนา, สุคนธ์ทิพย์ ศิริมงคล, มานพ ผู้พัฒน์ และสุจิตต์ เรืองเรือง
สำนักงานหอพรรณไม้
สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยความหลากหลายและการใช้ประโยชน์พืชเมล็ดเปลือยในกลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความหลากหลายของพื้นที่และระบบนิเวศวิทยาป่าไม้ ความหลากหลายของชนิดพืชเมล็ดเปลือยในพื้นที่ อนุกรมวิธานและการใช้ประโยชน์ของพืชเมล็ดเปลือยจัดทำรายชื่อพรรณไม้ (species list) พร้อมทั้งข้อมูลการใช้ประโยชน์ และได้ศึกษาข้อมูลของพรรณไม้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่กลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว มีความหลากหลายของชนิดป่าค่อนข้างสูงและมีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่โดดเด่น โดยเฉพาะกลุ่มพืชเมล็ดเปลือย ในประเทศไทยพบพืชเมล็ดเปลือยจำนวน ๖ วงศ์ ๒๗ ชนิด จากการสำรวจพืชเมล็ดเปลือยในกลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว พบพืชเมล็ดเปลือยจำนวน ๖ วงศ์ ๑๖ ชนิด ดังนี้ คือ วงศ์ปรง (Cacadaeae) พบ ๕ ชนิด ได้แก่ ปรงช้างภูมิจิ (Cycas elephantipes), ปรงเขา (C. pectinata), ปรงหิน (C. petraea), ปรงเหล็ย (C. siamensis) และปรงหนู (C. simplicipinna) วงศ์มะเมื่อย (Gnetaceae) พบจำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ เมื่อยตุก (Gnetum macrostachyum) และมะเมื่อย (G. montanum) วงศ์พญาเมฆามป้อมพบจำนวน ๑ ชนิด คือ พญาเมฆามป้อม (Cephalotaxus mannii) วงศ์แปกลม พบจำนวน ๑ ชนิด คือ แปกลม (Calocedrus macrolepis) วงศ์สนเขา (Pinaceae) พบจำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ สนสองใบ (Pinus merkusii) และสนสามใบ (P. kesiya) วงศ์พญาไม้ (Podocarpaceae) พบจำนวน ๕ ชนิด ได้แก่ มะขามป้อมดง (Dacrycarpus imbricatus), สนสามพันปี (Dacrydium elatum), ขุนไม้ (Nageia wallichiana), สนใบพาย (Podocarpus polystachyus) และพญาไม้ (P. nerifolius) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่กลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว มีความหลากหลายสูงและถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์ของพืชเมล็ดเปลือยของประเทศไทย

การใช้ประโยชน์ของพืชเมล็ดเปลือยโดยมีการนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ รับประทานได้ งานก่อสร้าง และด้านสมุนไพร สำหรับการจัดสถานภาพ พบว่าจัดเป็นพืชใกล้สูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๑ ชนิด พืชที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๕ ชนิด พืชใกล้สูญคุกคาม (NT) จำนวน ๓ ชนิด และพืชที่มีความเสี่ยงต่ำ (LC) จำนวน ๗ ชนิด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการ ทางกฎหมายที่คุ้มครองพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น และกำหนดนโยบายการอนุรักษ์ระบบนิเวศที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพรรณพืชนั้นต่อไป

คำสำคัญ: ความหลากหลายทางชีวภาพกลุ่มป่าภูเขี้ยว - น้ำหนาว พืชเมล็ดเปลือยการใช้ประโยชน์พืชเมล็ดเปลือย